

HOFSTEDE: Kultúrák és szervezetek – Az elme szoftvere.

4. fejezet: Hímnem, nőnem és...

A maszkulinitás/femininitás mint kulturális dimenzió: **MAS**

H. a FEMININ és MASZKULIN alatt kulturálisan determinált szerepeket ért, melyek relatív, nem abszolút jellegűek: mindkét nem mutathat a másikra jellemző jegyeket.

A modern tsd-akban is igen eltérő lehet, hogy mely magatartásformák számítanak femininnek, pl.:

- oroszok: az orvosok nagyobb része nő
- belga: fogorvosok: zöme nő
- ny-afrikai boltosok: zöme nő
- pakisztáni: gépirók: főleg ffiak
- holland: ápolók: sok ffi
- Japán: női menedzserek nincsenek, de a Fülöp-szgek-en és Thaiföldön sok van

Általános előfeltételezés:

- ffiak többen foglalkoznak az **otthonon kívüli feladatokkal** (hagy. tsd: vadászat, harc; modern tsd: uez, csak gazdasági értelemben), ezért a ffiakkal szembeni fő elvárások: **határozottság, versenyszellem, keménység**
- nők: otthoni feladatok ellátása, gyerekek és emberek gondozása – a gyengédebb szerepek, ez rendszerint a szülés körül alakult ki, és úgy maradt
- ! az egyes szerepek erősítettek a két nemből bizonyos vonásokat: versenyszellem, magabiztosság a ffiaknál, törődés, kapcsolatápolás, a környezet ápolása a nők részéről.
- Az otthonon belüli szerepmegosztás viszont sokféle lehet és ez mély nyomokat hagy a gyermek mentális szoftverében.

H. vizsgálatában: a munkahelyi célok F és M dimenzió mentén: (ok: az IBM ffi és női alkalmazottai következetesen eltérő értékeket produkáltak, kivéve az extrém femininitást produkáló országokat)

MASZKULIN: főleg az 1. és 3.-at tartják fontosnak a ffiak

1. fizetés: magas fizetés legyen elérhető
2. elismerés: a jól végzett munkáért kapjuk meg az azért járó elismerést
3. előmenetel: legyen lehetőség magasabb beosztásokba kerülni
4. kihívás: a munka jelentsen kihívást, a személyes kiteljesedés érzése ebből fakadjon – ez az individualizmus D-jához is kapcsolódott, de a többi csak a F-M-hez

FEMININ: főleg az 5. és 6. fontos a nőknek

5. vezető: jó munkakapcsolat a közvetlen feletttel
6. együttműködés: egymással együttműködni képes emberekkel jó együttműködni
7. lakókörnyezet: egyén és a család számára kívánatos helyen lakni
8. a hely biztonsága: biztosak lehessünk benne, hogy mindaddig dolgozhatunk a cégnél, amíg ez a szándékunk

DEF.: **egy tsd. akkor maszkulin**, amikor a nemek érzelmi szerepei világosan elkülönültek, a ffiaktól elvárják, h magabiztosak, kemények legyenek, az anyagi siker érdekében fáradozzanak, a nők pedig szerények és gyengédek legyenek, és az élet minőségével törődjenek.

Egy tsd akkor feminin, amikor a nemek érzelmi szerepei között átfedés van: a ffiakkal és nőkkel szemben is elvárás az, hogy szerények, gyengédek legyenek és az élet minőségével törődjenek. H: a feminin kultúrákban mindkét nem a Vénuszról jön.☺

Fontos: a MAS nincs öf-ben az országok gazdasági szintjével, a MAS országok gazdagok és szegények is lehetnek, és vannak FEM gazdag és szegény országok is.

MEGNÉZNI A TÁBLÁZATOT

Ami kirajzolódik:

- **erősen FEM:** skandinávok, latin országok (chile, Costa Rica, Guatemala, Fro.) és néhány K-Eu., néhány ázsiai is: Tahiföld, Veetmanm.
- **erősen MAS:** az összes angolszász ország (USA, NB), Japán stb.

MAGYARORSZÁG SPECIALITÁSA!!! Mo hátulról az ötödik a legalacsonyabb MAS-értékű országok között, vagyis igen erősen feminin kultúra! (Ejha! Ezen döbönt meg rengeteg magyar kutató.) Ami alapján H. Mo. értékeit számolta: ezer fős ÉGSZI-minta (80-as évek eleje), ez egy IBM-intézethez hasonló profilú mr. szervezet volt (Építés-gazdasági és Szervezési intézet), H.-képletek alapján

DE: ez a legvitatottabb dimenzió; 3 ok miatt:

1. **mert nem köthető a gazdasági fejlettséghez: az embereket nyugtalanítja, ha az értékrendszert nem lehet a gazdagságra alapozni**
2. **mert összekeverhető az individualizmus – kollektívizmus D-val** (H: a két D-t keresztezve jól látszik, h két önálló D-ról van szó: az I és K az én: mi szembeállítást jelenti, a belcsoporttól való függőséget/függetlenséget, a M, F esetében a csoportkötelekektől függetlenül a hgs. az egyénre v. a másokkal fenntartott kapcsolatokra kerül <vő. a nő: empatikus, a ffi: rendszerező, önérvényesítő> Példa: az irgalmas szamaritánus, aki egy bajba jutott zsidón segít a F-t mutatja, nem az I-K-t.
3. ez valójában két dimenzió: F és M, de H. szerint ez az elemzési szinttől függ, egyének v. tsd-ak kultúráját akarjuk-e összevetni, **egy személy lehet M és F is, de egy adott ország kultúrája dominánsan csak az egyik v. a másik.**

Az adott országban a nőkre és férfiakra is kiszámolt MAS-index eredményei:

az összefüggés az, hogy a MAS-abb országok felé haladva,, mind a ffiak, mind a nők indexei egyre keményebbé válnak (tehát egyre nagyobbak a különbségek köztük, de azok a MAS-normát mutatják). A FEM-országoknál kicsik a nemek közti különbségek. De a női értékek összességében kevésbé szórtak, mint a ffiaké.

<Ez nagyon fontos! Ezek szerint a MAS-országokban a nők is vallják a patr. értékeket – erre szerintem Mo. is jó példa. Erről írja azt H., hogy „A férfidominanciájú társadalmakban a legtöbb nő igényli a férfi dominanciát.” p. 174.>

Változás az életkorral: idősödve egyre inkább csökken a MAS. 50 körül teljesen el is tűnnek, a nők repr. korszaka véget ér.

Foglalkozás szerint:

A fogl. rendszerezhetőek aszerint, h M vagy F jellegű. Nem meglepő, h az M-foglalkozásokban főleg ffiakat találunk.

A F-ben dolgozó ffiak erősebb feminin értékeket vallottak, mint a MAS-ban dolgozó nők!

Rendszerezve az M-től F felé (az IBM-nél):

1. Üzletkötők, keresk. képviselők (jutalékrendszerben dolgoznak)
2. mérnökök, termtudósok

3. technikus, szakmunkás
4. a vezetők minden kategóriája (műszaki és emberi problémákkal egyaránt foglalkoztak)
5. betanított és szakképzetlen munkások (együttműködő csapatokban dolgoznak)
6. irodai dolgozók (az emberi kapcsolatok felé fordultak)

MAS és munkahely:

A *menedzsment* angolszász fogalom, mely MAS-kultúrában alakult ki, etimológiája: *manus* 'kéz', olasz *maneggiare* 'kezelés', a fr-nál van a *manege* 'lőtrenírozó hely' és *ménage* 'háztartás'. MAS-országokban a menedzsment a munkával való törődést jelenti az emberekkel való törődéssel szemben.

Pl. USA: az értekezletek egotripek helyei, önérvényesítés, kiválóság megmutatása, a döntést másutt hozták meg. Hollandia: az értekezlet a konszenzuális döntés helye.

Munkahelyi konfliktus kezelése:

MAS: verekedni kéne, harc a munkáltatók és alkalmazottak között, „a szakszervezeteket jobb elkerülni”

FEM: tárgyalás, kompromisszumok

Mit értékel?

MAS: a teljesítményt, eredményességet

FEM: egyenőség (szemben az igazságossággal), azaz mindenkit szükségletei szerint.

Nagy és kicsi: a FEM-ek kisebb cégeknél dolgoznak szívesebben

A munka szerepe az életben: MAS: azért élünk, h dolgozzunk, FEM: azért dolgozunk, hogy éljünk. Szerénységre és szolidaritásra szocializált fiúk és lányok.

Ami érdekes: **a statisztikákban nincs öf. a tsd. feminin jellege és az otthonukon kívül munkát vállaló nők aránya között**, mert az alsóbb osztályokban lévő nőkk már régóta dolgoznak és a család anyagi megélhetése motiválja. De tény, hogy a FEM-ebb országokban sokkal több nő dolgozik magasabb szintű és egyetemi végzettséget igénylő munkakörökben.

Más iparágak erősek a FEM-ben és a MAS-ban:

Iparilag fejlett MAS-ban: gyártás, gyors, hatékonyság, nehézpar, vegyiárak

FEM: szolgáltatások előnye (szállítás, tanácsadás, specializáltabb gyártás, élő anyagok kezelése, pl. mezőgazd. termékek, biokémia)

M és F a családban:

A nemi szerepminták stabilitása szinte kizárólag a szocializációtól függ.

Macho: kemény, domináns apa, gyengéd és vigasztaló anya (de kemény ő is) – **machismo** és **marianismo/hembrismo** (*hembra* 'nőstény állat'), azaz szentéletűség, alárendelődés és szex. frigiditás kombinációja.

Gyerekek és játékok: **amerikai** kisiskolások: attitűd: a fiúk olyan játékokat választottak, amelyek versengést és kitűnést tettek lehetővé a többi fiú közül, a lányok az együttlét örömeért. Ennek **holland** megismétlése teljesen más eredménnyel járt: nem volt szignifikáns különbség (többször is megismételt kísérlet, Jacques van Rossum)

A dimenziókat keresztező vizsgálatok (MAS és IND, MAS és hatalmi távköz):

David Buss et al 1989, 1990: 37 országban vizsgálták a leendő házastárs kiválasztását, a preferenciák öf-ben álltak a MAS-szal és az IND-del. A MAS-kultúrák hajlamosak kettős erkölcsi mércét használni, miszerint a nők szüzességét és szorgalmát sak a ffiak tartják fontosnak. A feminin kultúrákban a nők és a ffiak egyaránt fontosnak v. kevésbé fontosnak tartották ezeket.

Wacoal japán cég 1993: 8 ázsiai fővárosban fiatal munkásnők megkérdezése, milyen tulajdonságokat szeretnek a legjobban a férjükben/állandó barátjukban:

- MAS:
 - férj: egészség, gazdagság, megértő
 - áll. barát: legyen egyénisége, IQ-ja, humora, ragaszkodó
- FEM: alig volt különbség a kettő között.

Ez azt mutatja, hogy a barát a szelem, a férj a családi élet szimbóluma, ez a kettő gyakran elkülönül a MAS-országokban, míg a FEM-országokban a kettő egybeesése kívánatos.

Nemi szerepek és szex:

Wacoal-vizsgálat: 8 főv. mnői: vannak-e olyan tul., amelyek csak a férfiakra v. csak a nőkre jellemzők. A MAS-osabb országokban élők szerint csak a ffiakat a felelősségérzet, határozottság, élénkség, becsvágy jellemzi, és kizárólag női tul: törődés, kedvesség.

A FEM-ebb országokban ezek mindkét nemet jellemezheték.

Család és tsd. értékek között lehet különbség: új jelenség, hogy a nők nagyobb választási szabadságot élveznek a modern ipari tsd-akban. Ez még nem érződik a nemi szerepek otthonon kívüli leosztásában, a gazdasági szükségsszerűségek sokkal nagyobb szerepet játszanak e leosztásban, mint az értékrendszer.

Feminizmus és MAS

A feminizmusnak országonként kül fokú feminin és maszkulin formái lehetnek, a MAS-osabb azt követeli, hogy a nők is kapják meg uazon lehetőségeket, mint a ffiak. A feminin forma a ffiakkal együtt az egész tsd-mat akarja megváltoztatni, tehát a ffiakat is fel akarja szabadítani.

Szex. vis. normái

A MAS-osabb országokban erős tendencia, h eltérő mércét állítsanak fel a nők és ffiak számára: a ffi szerep az alanyé, a nő a tárgyé. L. kettős mérce:

- a nőktől elvárt a szüzesség, a ffiaktól nem
- a ffi meztelenség ábrázolását tiltó tabu sokkal erősebb

FEM-ebb országokban nincs meg ez a kettős mérce, és nem érzik, h közvetlen kapcsolat lenne a meztelenség és a szexualitás között.

Egyéb MAS-vonások:

- a szex erősebb tabutéma, mint a FEM-országokban (az AIDS-ellenes kampányokban is a FEM-kultúrák szókimondók), de a tabu vonzóbbá teszi a témát, a MAS-országok TV-programjaiban és reklámjaiban sokkal több a rejtett erotikus szimbolizmus
- nagyobb hgs a szex. teljesítményen, ez skalpvadászat ffiaknál, FEM. hgs. a két személy közti kapcsolaton
- a szexuális zaklatás elítélése kisebb fokú, mert nem erőszaknak tartják, hanem ártalmatlan időtöltésnek (pl. Brazília), „nem komoly ügy”
- kevésbé fogadják el a homoszexualitást tsd-i szinten: veszélyezteteti a maszkulin normákat, túlértékelik az előf. gyakoriságot

Oktatás:

FEM: a tanárok a gyengébb diákokat dicsérik inkább hogy bátorítsák őket, és nem dicsérik nyíltan a jó tanulókat. „Kiválóság” és hasonló elismeréseket nem adnak, az MAS-terminus. Itt az átlagos diák a norma. „Az osztály legjobb diákja” nevetséges figura. A magabiztosság, kitűnni vágyás nevetséges. Hofstede fiának mondták 14 évesen „Tudjuk, h okos vagy, de azért nem kell ezt folyton bizonyítanod.”

MAS: fordítva. Itt a legjobb diák a norma. Versengés az órákon, a láthatóvá válás a cél. A bukás kész katasztrófa, pl. Japán, Németo.-ban ez öngyilkosságokhoz is vezet. A versenysport

is nagyon lényeges, győzni a legfontosabb dolog a világon. MAS: vizsgálismétlést kérnek, ha nem elég jó a jegyük, a hollandok ilyet nem tennének.

Az **agressziót** mérő kísérlet (hogyan reagálsz egy fenyegetőző társadra) korrelált a MAS-szal, egyenes arányban. Thaiföldön (a legFEM-ebb ázsiai ország) az agresszió elkerülését tanítják meg az embereknek, nem a védekezést ellene. A gyerekek verekedését mindig büntetik, ha önvédelem volt, akkor is.

Ki a jó tanár?

MAS: élelmémű, szakmai hírneve jó, milyen jók a diákjaik tanulmányi teljesítménye

FEM: barátságosság, modor, a diákjaik szociális alkalmazkodása

Szakmaválasztás:

MAS: ami jó karriert biztosít

FEM: belső érdeklődés

Milyen nemű a tanár?

MAS: a nők a kisebb gyerekeket tanítják, a ffiak az egyetemeken, a gyerekek az ilyen tsd-ban hosszabb ideig állnak női oktatók hatása alatt.

FEM: minden szinten keveredés

Vásárlás: eltérő vásárlási szerepek a MAS szerint

MAS:

- nők vásárolnak élelmiszert
- a férj dönt az autóról, szuverén döntés, a motor teljesítménye a lényeges
- több a kétautós családok száma
- gyakoribbak a státusz jellegű vásárlások (több ékszer és drágább óra, a külföldi jobbnak minősítve, drágább osztályon utazás)
- főleg nem szépirodalmat vásárolnak, jobban érdekli őket az adatok és a tények
- nők: több kapcsolattartó beszéd, ffi: öbb beszámoló típusú = infőközlő beszéd

FEM:

- az élelmiszerkészlet beszerzését nagyobb részt ffiak végzik
- autóvásárlásnál a férj kikéri a párja véleményét
- többet költenek otthon használható termékekre (+ viszik a házukat nyaraláskor? lakókocsi), DIY-ra többet, saját ruhavarrás, a kávé az együttlét szimbóluma, saját kvfőzője több embernek van.
- több regényt vásárolnak, érdekesebb a tények mögötti történet

Állam:

A MAS meghatározza a politikai prioritásokat:

MAS: az erősek megjutalmazása, befektetés a fegyverkezésbe, gazd. növ.

FEM: szolidaritás a gyengékkel (l. adórendszer: magas adó: mindenkinek legyen normális életminősége, a gazdagabbak fizessenek sok adót, a szegénységet nem lustaságnak, inkább balszerencsének tartják, nem csak saját hiba okozhatja), segítségnyújtás a szegény országoknak (kompromisszumkötés, nem fegyverkezés), körny. védelem

Aland-szigetek (Svédek vs. Finnek) vs. Falkland-szgek. Kié legyen: az első két FEM-ország esetében vér nélkül zajlott le a konfliktus (Finno-é maradt, de reg. autonómiával), a másodiknál sok halál (csaknem ezer halott), argentin és NB. (ez a konfliktus azóta sincs megoldva)

Asszimiláció vs. integráció: MAS vs. FEM

Vallás:

MAS: kemény isten(ek), kemény magatartásra jogosít fel a többi emberrel szemben

FEM. gyengéd isten(ek), tördés hgs.

A kereszténységben mindkettő küzdött, ÓSZ: keményebb, ÚSZ: gyengédebb

Katolicizmus: keményebb jezsuiták, templomosok, gyengédebb feerencesek

Más erős MAS-csoportok: mormonok, FEM-csoportok: kvékerek.

De általában úgy van, hogy a katol. hagyományú országokban erősebb MAS-értékek dominálnak, a protestánsokban a FEM.

Más vallások: más a buddhizmus a MAS és a FEM keleti országokban. A szunnita iszlám MAS-abb, mint a síita.

Vallásvesztés (szekularizáció): összefügg a feminitásfokával: a MAS keresztény országokban az emberek számára fontos a vallás, a rítusok, a világnézet az ortodoxia. A FEM-országok gyorsabban szekularizálódtak, de ez nem erkölcsvesztést jelent (tehát a két jelenség nem korrelál így!). Épp fordítva, a FEM-erősség korrelál az erkölcsösséggel (pénztárcakísérlet: a tulajnak visszaadott pénztárcák száma szign. korreált a FEM-jelleggel). Több pénztárcát adtak vissza FEM-országokban.

Minden keresztény egyházban a nők vallásosabbak, mint a ffiak.

A szexualitás két arca: nemző (reprod.) és örömszerző (felüdítő) – a vallások eltérően hgs. ezeket, de a MAS-trend a nemző funkciót hgs., a Fem az örömszerzést is. Vö. katolicizmus: nincs válás, nincs abortusz, nincs fogamzásgátlás, van cölibátus. V. ortodox iszlám: a szex. örömhöz a férfinak joga van, a nőnek nem.

Freud pszichoanalízise: Ausztria az egyik legMAS-abb ország. Péniszirigység.

Okok vagy nem okok:

- A Biblia kétféle teremtéstörténete, az egyik változatban a ffi van felül, a másikban egyenrangúak, Platón Állam-ában is egyenrangúság van, a nők is kormányoznak.
- Rendezett tsd-ban nagyobb az F
- É-Eu-ban sok F-ország: ez közös történelmi tényezőkre utal: kereskedők, tengeri hajósok, ahol lényeges a jó kapcsolatteremtés (létfontosságú), törődés a rakománnyal és a hajóval, a nők a viking időszakban falvakat irányítottak, amíg a ffiak hajóztak, Hanza-városok szövetsége, a nők szerepe fontos volt, ketten alkottak egy vállalkozást
- A Latin-Am. országok MAS-uk alapján nagyon sokfélék: maszkulin Mexikó, Venezuela, Ecuador, de F: Peru, Chile, ötlet: sp hódítás előtti itt uralkodó indián civilizációk öröksége, Mexikó kemény azték kultúra örököse, a Yucatan-fszg. a kevésbé harcra májájé, Peru-Chile az előbbihez hasonló inka kultúrára épül.

Korreláció:

- a F kultúra kisebb számú gyereket eredményez a szegény országokban, és nagyobb családokat a gazdagabban <vö. Svédo. – Mo. – a nők helyzetének javítása, ami pénzkérdés, több gyereket eredményezne, tehát igaz lenne, hogy egy F országban, ha az gazdagabb, több lenne a gyerek.>!!! Ha F, az azt jti, h a nő beleszól, hány gyerek legyen, de az anyagi forráshoz igazítja a számukat.
- a népesség tehát ott nő gyorsan, ahol a nők a ffiak alárendeltjei

- a világ szegényebb részében a M kultúrák nőnek gyorsabban, a gazdag részben a femininek – ha uis a nők határoznák meg mindenütt a világon a család létszámát, csökkenne a gyerekszám, 35 éven belül 1,3 milliárddal kevesebben lennének a Földön
- népességöregedés és F: a maszkulinitás értékei az életkorral csökkennek, ez is azt fogja hozni, hogy a gazdag országok egyre F-ebbek lesznek (a nőknek hamar vissza kell állniuk a munkába, mert egyre kevesebb a fiatal és több az öreg).
- a világ szegényebb részében nem lesz várható elmozdulás az F felé, lánygyermek pusztítása Ázsiában (szelektív abortusszal a nem megállapítását lehetővé tevő uh. után), van öf. a nemek aránya és a MAS között (F-kultúrákban magasabb a nők aránya)
- H. a gondoskodó F-mentalitást pártolja a globális környezet megőrzése miatt